מיט א טיפערן בליק

פרשת חיי שרה תשפ"ז

הערן וואס יענער זאגט נישט!

בס"ד

א גוטן טייערע חברים וידידים..!

מיר האלטן פרשת חיי שרה וועלכע הייבט זיך אָן מיט די פטירה פון שרה אמנו באלד נאך עקידת יצחק, און אברהם אבינו קומט קויפן אן אחוזת קבר איר צו באַערדיגן. די תורה הקדושה איז מאריך און שילדערט די גאנצע שקלא וטריא וואס איז פאָרגעקומען צווישן אברהם אבינו און די בני חת ביים קויפן די מערת המכפלה. ביז צום סוף האט עס איהם געקאסט אַרבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף עֹבֵר לַסּחֵר וואס ער האט געדארפט באצאלן פאר עֶפְרוֹן פארן פעלד.

רש"י ברענגט פון חז"ל, דערפאר שטייט די נאמען עֶפְרֹן אין פסוק חסר ו', "לפי שאמר הרבה ואפילו מעט לא עשה", ער האט צוגעזאגט אסאך גרויסע זאכן, ער האט זיך געמאכט ווי ער דארף גארנישט און ער איז גרייט אוועקצוגעבן דעם פלאץ בחינם, אבער ווען ס'איז געקומען למעשה האט ער גארנישט איינגעהאַלטן, נאר ער האט זיך געלאזט גאר שיין באצאלן.

אז מיר זענען זיך מתבונן אין די פסוקים, וועלן מיר געפונען אז עס שטייט גאר אסאך מאל דער ענין פון 'שמיעה - הערן' צווישן די ווערטער פון אברהם אבינו און די בני חת.

צום ערשט הייבן אָן די בני חת און זאגן צו אברהם (פסוק ו') "**שְׁמָעֵנוּ** אֲדֹנִי נְשִׂיא אֱלֹקִים אַתָּה בְּתוֹכֵנוּ" וגו' הער אונז אויס אונזער האַר. אביסל ווייטער זאגט זיי אברהם (פסוק ח') "**שְׁמָעוּנִי** וּפִגְעוּ לִי בְּעֶפְרוֹן בֶּן צֹחַר", הערסט מיר אויס און בעסט פאר מיינעטוועגן ביי עפרון אז ער זאל מיר פארקויפן די מערת המכפלה. עפרון ווען ער רעדט צו אברהם זאגט ער (פסוק י"א) "לֹא אֲדֹנִי **שְׁמָעֵנִי** הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לָךְ" וגו', נישט אזוי מיין האַר, דו דארפסט מיר גארנישט געבן. אברהם אבינו זאגט איהם צוריק (פסוק י"ג) "אַךְ אִם אַתָּה לוּ **שְׁמָעֵנִי**" הלואי אויב דו וואלסט מיר אויסגעהערט. עפרון ענטפערט צום סוף (פסוק ט"ו) "אֲדֹנִי **שְׁמָעֵנִי** אֶרֶץ אַרְבַּע מֵאֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף בֵּינִי וּבֵינְךָ מַה הִוא" הער מיך צו מיין האַר, זאל זיין פיר הונדערט שקלים. און די תורה זאגט אונז (פסוק ט"ז) "**וַיִּשְׁמַע** אַבְרָהָם אֶל עֶפְרוֹן וַיִּשְׁקֹל אַבְרָהָם לְעֶפְרֹן אֶת הַכֶּסֶף אֲשֶׁר דִּבֶּר **בְּאָזְנֵי** בְנֵי חֵת" וגו' אברהם האט זיך צוגעהערט צו עפרון, און ער האט געגעבן דאס געלט וואס עפרון האט געבעטן פאר די אויערן פון די בני חת.

ווען מיר זענען ווייטער ממשיך אין די פרשה האבן מיר די גאנצע השתלשלות וויאזוי אליעזר עבד אברהם לאזט זיך ארויס אויפן וועג צו גיין זוכן א פאסיגע שידוך פאר יצחק. ווי מיר אלע ווייסן די מעשה, אליעזר איז מתפלל צום אייבערשטן און מאכט א סימן אויב וועט ער טרעפן א מיידל וואס איז א בעלת חסד, ווען ער וועט איר בעטן צו טרינקן וועט זי אנבאָטן צו געבן נישט נאר פאר איהם נאר אויך פאר די קעמלעך, "אֹתָהּ הֹכַחְתָּ לְעַבְדְּךָ לְיִצְחָק", איר האט דער אייבערשטער געוויזן, זי איז א צדיקת און ראוי צו זיין די ווייב פון יצחק און אריינקומען אינעם שטוב פון אברהם אבינו.

אזוי איז טאקע געווען, די מיידלעך פון שטאט זענען געקומען אנשעפן וואסער, אליעזר גייט צו צו רבקה און ער בעט איר "הַגְמִיאִינִי נָא מְעַט מַיִם מִכַּדֵּךְ" גיב מיר צו שלינגן אביסל וואסער פון דיין קריגל. רבקה האט איהם טאקע געגעבן צו טרינקן, און דערנאך האט זי צוגעלייגט אז זי וועט אויך געבן וואסער פאר די קעמלעך.

לאמיר זיך אפשטעלן און פרעגן, פארוואס האט ער געבעטן דוקא 'מְעַט מַיִם' נאר אביסל וואסער? בפרט ווען ער אליינס, אין די פריערדיגע פסוקים ווען אליעזר רעדט צום אייבערשטן און ער מאכט דעם סימן, דארט זאגט ער (פסוק י"ד) וְהָיָה הַנַּעֲרָ אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיהָ הַטִּי נָא כַדֵּךְ וְאֶשְׁתֶּה, דאס מיידל וואס איך וועל איר בעטן אראפצובייגן איר קריגל און זי וועט מיר געבן. דארט האט ער בכלל נישט דערמאנט אז ער וועט בעטן ווייניג וואסער, אויב אזוי פארוואס האט ער געבעטן בלויז אביסל וואסער? בפרט אז ער וויל איר דא שטעלן אויף א פראָבע און זהען אויב זי איז א בעלת חסד, וואלט געווען מער פאַסיג צו בעטן אסאך וואסער, כדי איר מטריח צו זיין און פאַרלאַנגען אז זי זאל זיך אנשטרענגען פאר איהם. דאן וואלט ער געקענט וויסן אויב זי האלט טאקע ביים טוהן חסד מיט'ן גאנצן הארץ. פארוואס האט ער געבעטן נאר "מעט"?

און צום לעצט, לאמיר מדייק זיין, מיר געפונען דא עטליכע מאל א לשון פון זיך איילן. ווען רבקה גיבט איהם צו טרינקן שטייט 'וַתְּמַהֵר' וַתֹּרֶד כַּדָּהּ עַל יָדָהּ וַתָּשָׁקֵהוּ, און די זעלבע ווען עס קומט צו אנטרינקן די קעמלעך שטייט 'וַתְּמַהֵר' וַתְּעַר כַּדָּהּ אֶל הַשֹּׁקֶת, און דערנאך 'וַתָּרָץ' עוֹד אֶל הַבְּאֵר, זי האלט זיך אין איין איילן און לויפן. און דער אמת איז, אזוי האבן מיר שוין געהאט אויבן אנהייב פרשת וירא ווען אברהם אבינו איז מקיים הכנסת אורחים מיט די דריי מלאכים שטייט אויך וַיַּרְא 'וַיָּרָץ' לִקְרָאתָם מִפֶּתַח הָאֹהֶל, אברהם אבינו לויפט זיי אנטקעגן, און דערנאך 'וַיְמַהֵר' אַבְרָהָם הָאֹהֱלָה וגו' וְאֶל הַבָּקָר 'רָץ' אַבְרָהָם וגו' 'וַיְמַהֵר' לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ, אלעס איז געטוהן געווארן בזריזות און אין איילעניש.

אצינד פרעגט זיך אזא פראגע: מיר האבן שוין גאר אסאך מאל גערעדט און געהאט דעם יסוד אז די עבודה פון א איד איז אייביג צו טוהן יעדע זאך מתוך יישוב הדעת, מיט מתינות און געלאַסנקייט. וואס איז פשט פון דער ענין פון זיך איילן? לכאורה זהט עס אויס ווי א תרתי דסתרי, צוויי זאכן וואס גייען נישט אינאיינעם. אויב איז דא א ענין צו טוהן יעדע זאך רואיג און געלאַסן מיט אויסגערעכנטקייט, דאן פארוואס זעען מיר דא די גאנצע צייט דער ענין פון לויפן און זיך איילן?

דער צדיק האט געהערט אויך וואס ליגט 'אונטער' אלעס!

לאמיר זיך אביסל פארטיפן אין די פסוקים און ווערטער פון אונזער פרשה, איבערהויפט אז דא איז דאָך אליעזר געווען אויף א שליחות צו גיין אויסוועלן די צוקונפטיגע מאמע פון כלל ישראל, מ'וכט א שידוך פאר יצחק אבינו איינס פון די אבות הקדושים, א ווייב וואס וועט אריינקומען אין די שטוב פון אברהם אבינו און פון איר וועט נמשך ווערן דער גאנצער אידישער פאלק. איז דאָך אודאי דא אין די פרשה די יסודות און שליסל פון א אידישע שטוב און א אידישע מאמע. איז וויכטיג אפצולערנען די פסוקים ווי עס דארף צו זיין און ארויסנעמען א מוסר השכל צו אונזער התנהגות.

איידער מיר וועלן אנהויבן אונזער שמועס, איז כדאי מקדים צו זיין מיט א שיינע מעשה וואס ווערט דערציילט אין די תולדות פונעם גרויסן מחנך און צדיק פון ירושלים, **רבי אריה לעווין זצ"ל**.

עס האט דערציילט א חשוב'ער מחנך און מרביץ תורה וואס האט אלס קינד געלערנט אין ת"ת עץ חיים דארט וואו ר' אריה איז געווען דער משגיח רוחני, אז ער האט אמאל געהאט א געפעכט מיט'ן קעכער פון די ישיבה. יענעם טאג ביי מיטאג האט דער קעכער געמאכט א ספעציעלע גוטע מאכל וואס די קינדער האבן ליב געהאט, ס'איז געווען 'טשאקלעד פּאָדינג' און יעדער האט נאר געקענט באקומען איין מאל. מען איז געשטאנען אין א ריי מיט א טעלער, און דער קעכער האט אריינגעלייגט אביסל פאר יעדן. דער יונגל דערציילט אז ער איז געווען שטארק הונגעריג, בימים ההם איז כמעט נישט געווען וואס צו עסן, און ער האט ליב געהאט די פאדינג, איז ער געקומען בעטן א צווייטע מאל, דער קעכער האט איהם באזידלט ברבים און געשריגן אויף איהם, דאס קינד האט זיך אויפגערעגט און געגעבן א שטופ דעם גאנצן טאפ מיט די פאדינג פון וואס עס האט זיך איבערגעקערט און אויסגעגאסן.

פארשטייט זיך אז גלייך נאכדעם האט איהם אנגעכאפט א געוואלדיגע חרטה אויף דעם וואס ער האט געטוהן, אבער עס איז שוין געווען צו שפעט. דער קעכער איז געגאנגען צום מלמד און מנהל, ביז עס איז געבליבן אז מארגן אינדערפרי דארף ער זיך שטעלן פארן גרויסן משגיח ר' אריה לעווין. זיין הארץ האט געצאַפלט מיט שרעק, ער האט נישט געקענט צומאכן אן אויג דורכאויס די נאכט, נישט וויסענדיג וואס צו ערוואַרטן פונעם משגיח. ער האט זיך גערעאָכטן פאר א גאר שארפע פסק אויף זיינע מעשים און אפשר אפילו א האַרבע עונש.

ענדליך איז געקומען די מינוט וועו זיינע פיס טראגן איהם צו צום טישל פון ר' אריה ביים אריינגאנג צום חדר. ר' אריה האט איהם געפרעגט איבער וואס עס האט פאסירט, און דאס קינד האט מודה געווען אז ער האט געטוהן אן עוולה, און מקבל געווען אז מער וועט דאס נישט פאסירן. נאכן רעדן אביסל דערוועגן, רופט זיך אָן ר' אריה צום קינד מיט ליבליכקייט, **"איך פארשטיי אז דו האסט זייער ליב פּאָדינג און דו ביסט זייער הונגעריג, דערפאר האב איך דיר געבראכט א גוטע זאך"**, און דערביי שלעפט ער ארויס פון זיין לעדל א טעלער פאדינג און דערלאנגט עס פארן דערשראקן קינד!

דער תלמיד האט צוגעגעבן אז די מעשה האט געמאכט אויף איהם אזא אומשאצבארע רושם, ער האט געזעהן די ליבשאפט און פארשטענדליכקייט פונעם גרויסן משגיח, אז טראץ די גרויסע עוולה וואס ער איז באגאנגען, האט דער צדיק נישט פארגעסן פונעם קינד און זיינע געפילן וואס ליגן 'אונטער' דעם אלעם, ער האט איהם ארויסגעווויזן געפיל און שעצונג! עס איז טאקע געווען א ווילדע חוצפה'דיגע אקט פון א קינד, אבער דאס קינד האט עס געטוהן צוליב זיין הונגער און צוליב דעם וואס מ'האט איהם ווי געטוהן, און ר' אריה האט דאס פארשטאנען און דערהערט. דער תלמיד דערציילט אז אט די מעשה האט אזוי שטארק געווירקט אויף איהם און באגלייט איהם ביז'ן היינטיגן טאג אין זיין עבודת הקודש פון חינוך.

נאך א שיינע מעשה וואס ווערט דערציילט אויף דעם צדיק ר' אריה לעווין זצ"ל. אינעם ת"ת עץ חיים איז געווען א איד וואס האט פארקויפט הייסע און קאלטע געטראנקען, פאר צוויי פרוטות האט מען געקענט קויפן ביי איהם א גלעזל טיי, אדער א גלעזל זיס צו טרינקן, און די קינדער האבן געקויפט. ר' אריה האט אמאל באמערקט, אז פון צווישן עטליכע קינדער איז איין יונגל נישט צוגעגאנגען זיך קויפן א טרינק, פרעגט איהם ר' אריה, "יונגעלע, פארוואס קויפסטו זיך נישט א טיי?" האט דאס קינד געענטפערט "עה, איך האב נישט ליב קיין טיי"... עס גייט אדורך א מינוט צוויי, און רבי אריה זעלבסט גייט צו צום טיי סוחר און קויפט א גלעזל טיי און ער ברענגט עס מיט ליבשאפט פאר דעם יונגל. דער יונגל האט עס ענומען און עס געטרונקען. שפעטער האט איינער געפרעגט פון רבי אריה, "פארוואס האט איר דאס געטוהן? דאס קינד האט דאָך געזאגט קלאר אז ער האט נישט ליב קיין טיי?!" האט רבי אריה געזאגט: "ער האט טאקע געזאגט אז ער האט עס נישט ליב, אבער איך האב פארשטאנען אז עכט האט ער עס יא ליב נאר מן הסתם האט ער נישט קיין געלט, דערפאר זאגט ער אזוי"...

מען דארף יענעם אויסהערן מיט אלע רמ"ח איברים

עס איז דא אן עבודה וואס רופט זיך די עבודה פון אויסהערן. אינעם פריערדיגן שיעור האבן מיר שטארק מאריך געווען אין דעם ענין פון 'זעהן', אז א מענטש דארף קענען קוקן מיט א טיפערע בליק, מיט א ברייטערן בליק, און באמערקן זאכן פיל ווייטער ווי וואס די מענטשליכע אויג זעהט. אין דעם יעצטיגן שיעור וועלן מיר בסייעתא דשמיא עוסק זיין אין א ענדליכן ענין, דער ענין פון שמיעה, וויאזוי מען דארף אויסהערן א צווייטן, און בעיקר **דערהערן**.

מיר דארפן וויסן אז אויסהערן יענעם איז א מסכתא פאר זיך, מען קען עס אנרופן אן 'עבודה' ווי מיר האבן פריער געזאגט, עס איז א טיפע זאך. זייער אסאך מאל מאכט זיך אז איינער קומט און ער רעדט זיך אפ דאס הארץ, ער עפנט זיך אויף פאר זיין חבר און ער דערציילט א געוויסע מעשה. על פי רוב איז **נישט** זיין מטרה ווייל ער דארף א עצה, אדער ווייל ער זוכט מיטצוטיילן מיט אנדערע וואס האט פאסירט; נאר עס ליגט דא א געברויך פארן מענטש זיך אפצורעדן דאס הארץ. ער דארף א אוזן קשבת, ער דארף אן אפענע אויער מיט א אפענע הארץ וואס זאל הערן זיינע רייד, אבער נישט סתם הערן, נאר גוט פארשטיין און מיטפילן, האבן מיטלייד און זיין א נושא בעול עם חבירו. [אודאי איז דא אמאל וואס מענטשן ווילן הערן אן עצה, מ'דארף א הדרכה, מ'דארף הילף פון א גוטע פריינט, אבער אפילו דעמאלטס איז דער חלק פון אויסהערן-יענעם א גאנצע קאפיטל פאר זיך, נאך אסאך מער ווי די עצה, איז די עצם שמיעה וויאזוי מ'הערט צו צו יענעם].

אין דעם ליגט אויכעט וועו מ'איז מֵשִׂים לֵב צו קליינע פרטים אין די זאך וואס יענער דערציילט. אסאך מאל וועו יענער רעדט זיך אפ אויף איין זאך, קען מען אבער 'דערהערן' בתוך הדברים אז עס דרוקט איהם עפעס אנדערש, עס דרוקט איהם אסאך אנדערע זאכן אין די זייט. צווישן די שורות קען מען אויפכאַפן פארשידענע נקודות.

אבער אויב א מענטש הערט אויס יענעם מיט א אומגעדולדיגקייט און וויניג אינטערעסע, מען איילט איהם צו און מען האַקט איהם איבער מיט אזעלכע אויסדרוקן ווי "נו בקיצור, יא איך פארשטיי וואס דו זאגסט, ווייטער", און מען וויל נאר דערהערן די תמצית הדברים פון וואס יענער זאגט, וועט מען אודאי נישט אויפפאַסן און באמערקן די קליינע נקודות וואס עס דרוקט יענעם אויפן הארצן, און מען וועט איהם זיכער נישט קענען העלפן בנוגע די ענינים. **וויל אז מען הערט נישט אויס קען מען נישט וויסן און פארשטיין.**

וועז מ'הערט אויס א איד, דארף מען זיין אינגאנצן דערבי, מען דארף הערן עד הסוף. עס איז פאַסיג צו דערמאנען א הגדרה דעראויף, די וועלט דערציילט א מעשה אז דער הייליגער **צמח צדק פון ליובאוויטש זי"ע** וועז ער איז געווען א קליין קינד, האט איהם זיין זיידע, דער **בעל התניא זי"ע**, פארהערט, אוז דער בעל התניא האט איהם געפרעגט: "וואס איז פשט פונעם פסוק אין פרשת תולדות (כ"ו ה') עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקֹלִי?" האט דער קליינער מנחם מענדל זיך אנגערופן, "עֵקֶב איז די פערשט, די אונטערשטע חלק פונעם מענטש'ס פוס, אברהם אבינו האט אויסגעהערט דעם אייבערשטן מיט אלע זיינע איברים, אפילו אין די פערשט, דאס הייסט אדורך אוז אדורך מיט זיין גאנצע גוף ביז אונטן".

דער גרויסער זיידע דער בעל התניא האט הנאה געהאט פונעם טייטש פון זיין איניקל, אוז ער האט געזאגט אז מיט דעם קען מען אויך טייטשן דעם פסוק וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן, אזוי דארף א איד אויסהערן דעם אייבערשטן ביז זיין פערשט, ביז דער אונטערשטער חלק פון זיין פיס, מיט אלע רמ"ח אברים ושס"ה גידים!

לענינו קען מען זאגן, וועז א איד הערט אויס א צווייטן, דארף ער אויך אריינלייגן אלע זיינע כוחות אוז אלע זיינע חושים, אוז אויסהערן מיט די גאנצע הארץ, מיט די גאנצע נשמה, דערהערן וואס יענער זאגט איהם, עס שפירן אדורך אוז אדורך, אוז זעהן וואס ער קען טוהן דערוועגן.

פראבירן צו זיין א מבין דבר מתוך דבר

לאמיר אביסל מרחיב זיין אין די נקודה אוז פרואווז עס מפרש צו זיין מיט א שטיקל דוגמא. עס איז באקאנט די מעשה וואס מען דערציילט אויף **הגאון רבי זלמן פון וואלאזשין זצ"ל**, אז אמאל איז א איד געקומען צו איהם אין די טעג בעפאר פסח אוז געפרעגט אויב מען קען יוצא זיין די מצוה פון ד' כוסות ביים סדר מיט מילך; וויבאלד ער האט נישט קיין געלט צו קויפן וויין, דעריבער וויל ער וויסן אויב ער קען מקיים זיין די מצוה דורך טרינקן פיר כוסות מילך.

רבי זלמן האט איהם אויסגעהערט, ער האט פארקנייטשט זיין שטערן אוז מעיין געווען אין די שאלה א שטיק צייט, דערנאך געבט ער א זאג פאר דעם איד אז ס'איז א שווערע שאלה, דעריבער איז ער ממליץ אז ער זאל קויפן וויין אוז זיך נישט אריינלאזן אין דעם ספק. אוז דערביי האט ער ארויסגענומען א גרויסע סכום געלט, אוז דערלאַנגט פארן איד צו קענען גיין קויפן וויין.

איינער פון זיינע קינדער וואס האט באמערקט אוז מיטגעהאלטן די גאנצע מעשה, האט שפעטער געפרעגט פונעם פאטער "טאטע, עס קאסט דאָך נישט אזויפיל געלט צו קויפן וויין, פארוואס האסטו איהם געדארפט געבן אזא גרויסע סכום?". האט רבי זלמן געענטפערט, "וואס פארשטייסטו נישט מיין קינד? אז דער איד איז געקומען פרעגן א שאלה אויב מען קען יוצא זיין ד' כוסות מיט מילך, איז א סימן אז ער האט נישט קיין געלט צו קויפן פלייש אויף יום טוב, וויל אויב וואלט ער געהאט פלייש וואלט ער דאָך נישט געקענט טרינקן קיין מילך ביים סדר. האב איך פארשטאנען פון דעם אז ער האט נישט אויף צרכי יום טוב, דערפאר האב איך איהם געגעבן אזא שיינע סכום געלט אז ער זאל קענען קויפן אלע זיינע באדערפענישן".

וואס דאס מיינט, אז וועז דער צדיק האט אויסגעהערט דעם איד, האט ער געהערט פיל טיפער אוז פיל ווייטער ווי וואס דער מענטש האט געזאגט מיט זיין מויל; ער האט געקענט הערן וואס איז אלץ נכלל אין די שאלה. אצינד, פארשטייט זיך אז דאס איז א פקחות אוז א חכמה וועז מ'איז זוכה צו זיין א מֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר אוז מ'כאפט באלד אויף אויפן פלאץ וואס נאך עס דרוקט פאר יענעם. נישט אייביג זענען מיר אין דעם מצב אז אונז קענען אלעס פארשטיין אוז אלעס ארויסהאבן, אבער על כל פנים עס לערנט אונז די וועג וויאזוי מ'דארף אויסהערן א צווייטן, וויפיל קאפ אוז מוח מ'דארף צולייגן, אוז זיין אינגאנצן דערביי מיט אלע רמ"ח אברים ושס"ה גידים כדי צו הערן וואס יענער זאגט אוז מען דארף זיך פראבירן אריינצולייגן אין זייער מצב כאילו עס וואלט געווען נוגע פאר אונז אליין. **מען דארף אויך הערן אפילו אזעלבע זאכן וואס יענער זאגט נישט ארויס בפירוש מיט'ן מויל.**

די טיפקייט פון רבקה אמנו'ס שמיעה

וועז אליעזר איז געגאנגען זוכן די פאסיגע זיווג פאר יצחק אבינו, אוז ער האט געוואוסט אז עס דארף זיין א מיידל א בעלת חסד, האט ער איר ספעציעל אויסגעפרואווט מיט אט דעם ענין. ער האט איר געבעטן 'מְעַט מַיִם' אביסל וואסער, וועלנדיג זעהן אויב זי וועט פארשטיין אוז דערהערן זיין געברויך.

וועז איינער איז נאר דא 'אויף יוצא צו זיין' אוז וויל סתם הערן וואס יענער זאגט, אפילו ער איז גרייט צו העלפן וועט ער אבער נאר טוהן וויפיל ער האט געהערט בפירוש. אויב וואלט רבקה געווען אזא סארט מיידל דאן וואלט זי טאקע געבן בלויז א שלינג וואסער, אזויווי ער האט געבעטן מיט'ן מויל. אליעזר האט געוואלט זעהן אויב זי וועט הערן טיפער אוז טוהן מער ווי וואס זי הערט מיט די אויערן; אויב זי וועט פארשטיין וויאזוי ריכטיג צו ערפילן די בקשה פון מְעַט מַיִם אוז זיין אן "אמור מעט ועשה הרבה" צו טוהן מער ווי די פשוט'ע אפטייטש פון זיינע רייד.

אז מען כאפט א בליק אין די וועלטער פונעם **אור החיים הקדוש** דא אין די פסוקים, באמערקט מען דברים נפלאים ווי ווייט רבקה האט אויסגערעכנט יעדע שריט פון איר מידת החסד. מען זעהט ווי שטארק אוז ווי גוט זי האט דערהערט די בקשה פון אליעזר, אוז ווי שטארק זי האט זיך געריכטן מיט זיינע געפילן.

דער פסוק זאגט (כ"ד י"ח) וַתְּרָד כַּדָּהּ עַל יָדָהּ וַתַּשְׁקֵהוּ, רבקה די צדיקת האט איהם אנגעטרינקן, זי האט רחמנות געהאט אויף אליעזר אוז נישט געוואלט אז ער זאל אפילו דארפן האלטן דעם קריגל אדער עס בייגן צו זיך, זי האט איהם עס דערלאנגט ביז צום מויל.

דערנאך שטייט ווייטער "וַתְּכַל לְהַשְׁקֹתוֹ וַתֹּאמֶר גַּם לִגְמַלֶּיךָ אֶשְׁאָב" ערשט נאכדעם וואס זי האט געענדיגט איהם אנטרינקן האט זי צוגעלייגט אז זי וועט אויך ברענגן וואסער פאר די קעמלען. פארוואס האט זי נישט געזאגט תיכף ומיד פאר אליעזר אז זי וועט אויך געבן צו טרינקן פאר די קעמלען? ווייל אויב וואלט זי געזאגט גלייך אין אנהייב אז זי וועט געבן אויך פאר די קעמלען צו טרינקן, וועט דאס לייגן אויף איהם א געוויסע פרעשור אז ער זאל טרינקען שנעל, כדי צו מאכן גרינגער פאר איר אז זי זאל קענען גיין ווייטער און ברענגן פאר די קעמלעך. דעריבער האט זי איהם געלאזט טרינקן מיט א רואיגקייט, זי האט דערווייל נאכנישט געריכט פון די בהמות, און נאר וועז ער האט געענדיגט

טרינקן, דעמאלטס האט זי איהם דערציילט אז זי וויל ווייטער גיין אנטרינקן די קעמלעך.

דער אור החיים הקדוש איז ממשיך, רבקה האט געגעבן צו טרינקן פאר אליעזר און זי האט קאנטראלירט וויפיל ער טרינקט, ווי עס שטייט אין פסוק "וַתְּכַל לְהַשְׁקוֹתוֹ", זי האט געענדיגט איהם אנטרינקן. ווייל זי האט באמערקט אז ער איז מיד און אנגעשטרענגט פונעם וועג, און צומאל וועז א מענטש איז שוואך און אפגעמוטשעט וועט ער זיך נישט גוט אויסרעכענען, ער וועט זיך צוכאפן צו די וואסער און טרינקן צופיל, און עס וועט איהם אריינלייגן אין א סכנה ח"ו. דעריבער האט זי איהם אנגעטרינקן מיט א ספעציעלע מאָס, זי האט אויסגערעכנט וויפיל ס'איז גוט פאר זיין טובה, און זי האט אכטונג געגעבן אז ער זאל נישט טרינקן מער.

אבער כדי זיך צו פארענטפערן אז ער זאל נישט מיינען אז זי זוכט זיך פשוט גרינגער צו מאכן דעם עול, און פאַרדעם געבט זי איהם א באגרעניצטע צאל וואסער, דעריבער האט זי איהם אויך געזאגט נאכדעם "גַּם לִגְמַלֶּיךָ אֶשְׁאָב עַד אִם כִּלּוּ לִשְׁתֹּת" אז זי וועט געבן פאר די קעמלען, און פאר זיי וועט זי געבן וויפיל זיי דארפן, ביז זיי וועלן ענדיגן טרינקן, ווייל א קעמל קען יא טרינקן אסאך, ממילא וועל איך זיי געבן מער. פאר דיר האב איך געגעבן ווייניג פאר דיין טובה, אבער זיי וועל איך געבן וויל עס לאזט זיך.

על כל פנים זעען מיר וויפיל הארץ און געפיל, און וויפיל קאפ און מוח רבקה האט דא אריינגעלייגט אין יעדע פרט. אלעס איז געווען אויסגערעכנט מיט א פונקטליכקייט, ווייל רבקה איז א אידישע מאמע, זי קען גוט הערן! זי האט דערהערט ריכטיג די בקשה פון אליעזר און זיין געברויך, און זי האט געוואוסט וואס ער דארף און וויאזוי זיך אומצוגיין מיט איהם.

זיי הערן און הערן אבער זיי האבן גארנישט עכט געהערט

די פארקערטע פון דעם זענען געווען די בני חת און עפרון. די תורה לערנט אונז די צוויי פרשיות איינס נעבן די אנדערע כדי צו ווייזן א דוגמא פון איינער וואס רעדט און רעדט א גאנצע צייט וועגן הערן, אבער באמת הערט ער גארנישט! אברהם אבינו רעדט פון קויפן אן אחוזת קבר, ער איז דער נשיא אלקים, השי"ת האט איהם געגעבן ארץ ישראל במתנה און מערת המכפלה געהערט צו איהם. עפרון זאגט איהם כסדר "איך האב געהערט דיינע וועכטער", און ער זאגט אז ער איז גרייט צו העלפן און טוהן דערוועגן, אבער למעשה טוט ער גארנישט, **ווייל ער האט בכלל נישט געהערט**, זיין שמיעה איז א פאלשע סארט שמיעה, דאס איז א שמיעה אין וועלכע מ'הערט נישט אויס יענעם בכלל. ער נוצט טאקע די לשון פון שמיעה, אבער ער האט גארנישט דערהערט!

די היפוך פון דעם דארף זיין די עבודה פון רבקה אמנו די צדיקת וואס ווייסט וויאזוי אויסצוהערן א צווייטן, יעדע קליינע בקשה האט זי ריכטיג דערהערט און געטוהן למעשה, מיט אזויפיל פארשטאנד און פונקטליכקייט מיט די כוח השמיעה וואס זי האט געהערט.

לויפן צו טוהן די מצוה אבער נישט בשעת די מצוה

ווי מיר האבן מדייק געפונט מען טאקע פילע מאל א לשון פון זריזות און געלויף ביי די מעשה פון רבקה, 'וַתְּמַהֵר' וַתְּעַר כַּדָּהּ, 'וַתְּמַהֵר' וַתְּעַר כַּדָּהּ אֶל הַשֹּׁקֶת, 'וַתָּרָץ' עוֹד אֶל הַבְּאֵר, און די זעלבע אויך ביי אברהם אבינו אין די פריערדיגע פרשה.

אז מיר וועלן זיך מתבונן זיין וועלן מיר זעהן אז די אלע איילענישן זענען בלויז 'צו גיין' טוהן די מצוה. דער מענטש דארף זיך מזרז זיין און לויפן צום טוהן, מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה, מען טאר זיך נישט פארזוימען. **אבער בשעת מען טוט די מצוה, דארט דארף מען נוצן די פילסטע יישוב הדעת. אדרבה, דארט דארף מען זיך אפשטעלן, צובייגן אן אויער און גוט דערהערן וואס יענער דארף!** דארט קען מען נישט לויפן און מען קען זיך נישט איילן. ווייל אויב מען איילט יענעם צו בשעת'ן רעדן און מען לייגט נישט צו די גאנצע הארץ און געפיל דאן הערט מען נישט. רבקה הערט אויס אליעזר מיט די פילסטע געדולד און פארשטענדניש. זי רעכנט אויס יעדע איינציגסטע פרט, וויפיל צו געבן, וויאזוי צו געבן, און ווען צו זאגן וועלבע דיבורים, ווי דער אור החיים הקדוש לערנט אונז. אירע פיס לויפן נאר צווישן איין חלק און די אנדערע, וועז מען דארף גיין ברענגן נאך וואסער, דארט קומט אריין די זריזות, אבער נישט ביים הערן און דערהערן וואס יענער דארף...

די עבודה פון אויסהערן אונזערע קינדער און נאנטע

טייערע אידן! דאס איז די עבודה אין אלע דורות, **און מיר קענען אלע מֵעִיד זיין מיט א פולן מויל אז יעדע אידישע מאמע טוט עס!** וועז דאס קינד קומט אהיים פון חדר און ער דערציילט עפעס, די מאמע קען הערן צווישן זיינע שורות אלעס ארום און ארום, זי זעהט אויף זיין פנים, אויף זיינע תנועות, זי פארשטייט אלעס וואס קומט פאָר מיט איהם, וועז ער דארף חיזוק און וועז ער דארף א גוט וואָרט.

און אזוי דארף זיין אונזער עבודה שטענדיג וועז א צווייטער רעדט זיך אויס פאר אונז, צו ס'איז בין אדם לחבירו, בין איש לאשתו, אדער עלטערן מיט קינדער, לאמיר געדענקן אריינצולייגן אלע כוחות און אלע חושים צו הערן ריכטיג, צו דערהערן, פארשטיין די גאנצע מצב און די גאנצע מציאות, און זעהן אלע פרטים און פרטי פרטים מיט וואס מיר קענען העלפן און גרינגער מאכן. אז מען לייגט צו מחשבה און געפיל וועט מען בסייעתא דשמיא זוכה זיין צו זיין א מבין דבר מתוך דבר, צו דערהערן אלעס וואס דארף דערהערט ווערן און מקיים זיין אִישׁ אֶת רֵעֵ-הוּ יַעְזֹרוּ וּלְאָחִיו יֹאמַר חֲזָק.

לסיכום געדענק:

- א מענטש וויל זיך אפרעדן דאס הארץ ווייל ער דארף א אפענע אויער מיט א אפענע הארץ וואס וועלן פארשטיין און מיטפילן, האבן מיטלייד און זיין א נושא בעול עם חבירו.
- וועז מ'הערט אויס א צווייטן, דארף עס זיין מיט אלע כוחות און חושים, מיט די גאנצע הארץ און נשמה, און עס שפירן אדורך און אדורך. אויב מען הערט נישט גוט אויס איז נישט מעגליך צו פארשטיין.
- מען דארף לויפן 'צו א מצוה', אבער וועז מען קומט אָן דארט, דארף עס געטוהן ווערן מיט'ן פילסטן יישוב הדעת און געדולד.

א לעכטיגע שבת קודש!

לע"נ הר"ר **משה שמעון הלוי** ז"ל בן יבלחט"א אבי מורי הרה"ח ר' **שרגא פייביל** שליט"א

זיך איינצושרייבן צו באקומען די "מיט א טיפערן בליק" דורך אי-מעיל בעז"ה tiferenblik@gmail.com